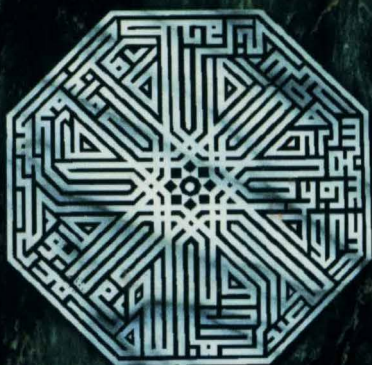

40

KUDSI
HADISA

EL KALEM

40 KUDSI HADISA

S arapskog preveo:
HUSEJN OMERSPAHIĆ

II izdanje

Sarajevo, 1997.

40

KUDSI HADISA

S arapskog preveo:
Husejn Omerspahić

EL KALEM
II izdanje

PREDGOVOR

Pokušavajući da cijenjenom čitalaštvu pružimo osnovna saznanja o specifičnosti hadisa općenito, a o njegovoj zasebnoj podvrsti zvanoj *kudsi hadis* posebno, priređen je ovaj prijevod izbora četrdeset *kudsi hadisa* na *bosanskom jeziku*.

Ono što karakterizira hadis uopće jeste lahkoća stila kojim je izrečen, slikovitost, prirodnost, dubina uticaja na dušu mu'mina, kao i praktična potvrda čistog morala i iskrenog vjerovanja kojem Kur'an poziva, što niukom slučaju ne može biti začuđujuće kada se zna da se hadisom upravo i govori o svakodnevnom životu Allahovog Poslanika, a.s., koji je, prema kur'anskim riječima, *najljepšeg morala* (El-Kalem, 4.), i koji je prema kazivanju Aiše, r.a., *bio Kur'an koji je hodao*, ili po drugoj predaji: *Poslanikov moral je bio Kur'an*. (Ahmed, Muslim i Ebu Davud).

I vjera i moral, u svojim iskonskim nakanama, mogu postojati jedino u sjeni pravedne vlasti, dok pravedna vlast može opstojati isključivo utemeljena na čistoj vjeri i plemenitom moralu. Čista vjera, ispravan ibadet, plemenit moral i pravedna vlast jesu četiri temelja iz kojih proizilazi kur'ansko izgrađivanje čovjeka. Prema tome, uspostavljanje ova četiri načela u dušama i svijesti vjernika (mu'mina), jeste neprestani cilj Allahove Knjige.

Sadržina ova četiri načela najpotpunije i najdosljednije je prakticirana životom Muhammeda, a.s., čije pojedinosti su brižljivo prikupljane, klasificirane i kodificirane u hadiskim zbirkama.

Kudsi hadis, kao posebno interesantna pojava unutar hadisa, u sebi sadrži naročito odličje svetosti, jer, na kraju, potiče od Uzvišenog Allaha, zbog čega se i naziva *kudsi* - sveti, *ilahi* - Božiji i *rabbani* - Gospodarov.

Sve što je rekao Allahov Poslanik, a.s., istina je, ali sva istina nije ograničena i sadržana samo u njegovim izrekama i porukama. Tvrdnju da i Kur'an i Hadis imaju status Objave, naglašenu u ajetu *On ne govori po svome hiru, to je samo Objava koja mu se objavljuje* (En-Nedžm, 3., 4.), razjašnjava hadis zabilježen u Ebu Davudovoj zbirci:

إِنِّي أَوْتَيْتُ الْقُرْآنَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ

“Dat mi je Kur'an i ono njemu slično.”

I pored toga što su i Kur'an i Hadis i kudsi hadis izgovoreni mubarek ustima Allahovog Poslanika, a.s., postoje glavne razlike između ova sva tri stupnja Objave.

Kur'an je govor Uzvišenog Allaha, te su i riječi i smisao Kur'ana isključivo od Allaha, dž.š. Uloga Poslanika, a.s., je ograničena na dostavu, obznanu i saopćenje: *Poslanice, dostavi ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga - a ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu* (El-Ma'ide, 67.), *A Poslanik je jedino dužan da jasno obznani* (En-Nur, 54.)

S druge strane obavezne, besprijekorno i stoprocentno autentično prenesene objave putem tevatura (predaje koja je po indukciji toliko sigurna da je svaka sumnja u njenu autentičnost logički isključena), nalazi se Hadis, praksa i razjašnjenje Kur'ana. I riječi i smisao Hadisa potiču od Allahovog Poslanika, a.s., tj. Hadis je jasna i vlastita poruka i pouka Muhammeda, a.s., zaštićena i garantirana mogućom intervencijom Objave.

Središnji stupanj između Kur'ana i, slobodnije izraženo, uobičajene forme hadisa, jeste kudsi hadis, (sveti hadis). Razlikuje se od Kur'ana i Hadisa po tome što je on govor Muhammeda, a.s., kojeg on na kraju, bilo jasno ili indirektno, pripisuje Allahu, dž.š., te je kudsi hadis izreka koja potiče od Svevišnjeg Allaha, a izražena je i stilizirana riječima Muhammeda, a.s.

Pored ove razlike u formi predaje treba naglasiti i razliku sadržine. Kudsi hadis, s obzirom da teorijski pojašnjava i precizira šta je neprikosnovena vjera, uglavnom se odnosi na ukazivanje i potvrđivanje Allahove, dž.š., jed(i)nosti, veličine i svemoći, Njegovog neizmjernog rahmeta, sveobuhvatnosti Njegove vlasti i bezgraničnog blagodarivanja onima koji su Mu iskreno pokorni i poslušni.

Ako se ima na umu da je Hadis, pored ostalog, praktična primjena i poduka vjeri, onda je opravdano očekivati da on detaljno razrađuje probleme uređenja života pojedinaca i porodice, uže zajednice, države i međudržavnih odnosa, razgraničava šta je halal a šta haram, podstiče na trajno sjećanje na Allaha, dž.š., (*zikrullah*), praktičnu pokornost kroz dobra djela za koja je obećana nagrada (*va'd*), ili klonjenje loših djela koja prouzrokuju prijetnju džehennemskom kaznom (*ve'id*).

Zajednički i skupni cilj Hadisa i kudsi hadisa svako jeste duboko ukorjenjivanje čvrstog moralnog zakona u svijesti mu'mina na principu dobročinstva (*ihsan*), naznačenog u hadisu poznatom kao "srž hadisa" (*ummu-l-hadis*), naspram Fatihe koja je "kur'anska srž" (*ummu-l-kitab*): "Dobročinstvo je da Allahu robuješ kao da Ga vidiš, jer, ako ti Njega ne vidiš, On vidi tebe" (Muslim).

Učenjaci (ulema), nosioci i propagatori vjerskog i društvenog progresa, nasljednici i baštinici poslaničke misije, posebno kroz naučavanje vjeri, lično i opće dobročinstvo, klasificirani su prema sljedećem hadisu u tri kategorije: "Učenjak koji postupi po svome znanju i ljudi se u njega ugledaju; onaj po čijem znanju rade ljudi a on sam sebe upropaštava; i onaj koji radi po svome znanju ali drugim ljudima ne koristi" (*Musnedu-l-firdevs*, hadis daif; prema: *Fejdu-l-kadir* 4/385, br. 5.706).

No, bez obzira na društvenu, intelektualnu i kulturnu različitost, islam svim svojim pripadnicima pruža jednake predispozicije na planu vjerskog, odnosno moralnog dozrijevanja i usavršavanja. Odgajateljske metode Muhammeda, a.s., postavljaju u istu ravan i sa podjednakim šansama sve mu'mine na polju iskrenosti i odanosti islamu, kao i na polju općeg, univerzalnog dobročinstva, sadržanog u hadisu kojeg prenosi Nevvas b. Sem'an r.a. : "Dobročinstvo je ono što ti dušu smiruje, a grijeh je ono što ti duši ne da mira i što ne želiš da saznaju drugi." (Muslim)

S nakanom da se čitateljstvu, koliko - toliko, približi poruka Muhammeda, a.s., sadržana u kudsi hadisu, na bosanski jezik je priređen prijevod brižljivo odabranih četrdeset kudsi hadisa, koji su publicirani sa prijevodom na engleski jezik u ediciji dvojice istih autora koji su se već ranije predstavili čitalaštvu engleskog jezika sa prijevodom četrdeset Nevevijeviskih hadisa.

Ovaj prijevod je, pored Kur'ana za kojeg Allahov Poslanik, a.s., kaže: "Tražite lijek u Kur'anu i među", jedan korak na putu isprepletanja ljudske medicine sa Božijom, tjelesne sa duševnom i zemaljske sa nebeskom kroz kudsi hadis.

Ovaj kratki izbor sačinjen je iz šest glavnih hadiskih zbirki, poznatih kao *el-Kutubu-s-sitte*, uz dodatak Imami Malikovog *Muvetta'a* (179. h / 801.) i Imam-i Ahmedovog *Sunena* (241. h / 863). Izvor iz kojeg je doslovno preuzet hadis prvi je naveden i naznačen je kurzivom, dok je kod preostalih izvora koji dotični hadis bilježe, u istoj ili manje-više različitoj formi, u obzir uzet hronološki slijed njihovih autora, koji su navedeni u zagradi. Uz hadise koje ne prenose Buhari i Muslim u dvjema najautentičnijim i najvjerodostojnijim hadiskim zbirkama *es-Sahihan*, naveden je stepen vjerodostojnosti dotičnog hadisa, što je slučaj sa hadisima br. 7, 9, 19, 22, 26, 34 i 38.

Naše je da se trudimo, a svaki uspjeh pripada Allahu, dž.š.

Husejn Omerspahić

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحديث الأول

عن أبي هريرة، رضي الله عنه، قال: قال رسول الله، صلى الله عليه وسلم: «لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ عَلَى نَفْسِهِ، فَهُوَ مَوْضُوعٌ عِنْدَهُ: إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي.»

رواه مُسْلِمٌ (والبخاري والنسائي وابن ماجه)

HADIS 1

Ebu Hurejre, r.a., (radijellahu 'anhu) prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., (sallallahu 'alejhi ve selleme) rekao: Kada je Allah stvorio stvorenja u Knjizi koja je kod Njega, obavezao se!

“Uistinu milost Moja preteže nad srdžbom Mojom.”

Muslim (Buhari, Nesai i Ibn Madždže)

الحديث الثاني

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «قال الله تعالى: كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ، وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ. فَأَمَّا تَكْذِيبُهُ إِيَّايَ، فَقَوْلُهُ: لَنْ يُعِيدَنِي كَمَا بَدَأَنِي، وليس أولُ الخلقِ بأهْوَنَ عَلَيَّ مِنْ إِعَادَتِهِ. وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ،

فَقَوْلُهُ: اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا، وَأَنَا الْوَاحِدُ الصَّمَدُ، لَمْ أَلِدْ وَلَمْ أُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لِي كُفُوًا أَحَدٌ .

رواه البخاري (والنسائي)

HADIS 2.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Čovjek Me poriče, a to mu nije dozvoljeno; čovjek Me vrijeđa, a to mu nije dozvoljeno! Poriče Me kada govori: Allah me neće ponovo stvoriti kao što me je prvi put stvorio! A prvo stvaranje nije nimalo lakše od ponovnog proživljenja! Vrijeđa Me kada govori: Allah ima sina! - a Ja sam Jedan, utočište svakome! Nisam rodio niti sam rođen, i niko Mi nije ravan!"

Buhari (i Nesai)

الحديث الثالث

عن زيد بن خالد الجهني رضي الله عنه، قال: صلى لنا رسول الله ﷺ صلاة الصبح بالحديبية، على إثر سماءٍ كانت من الليلة. فلما انصرف النبي ﷺ أقبل على الناس، فقال لهم: «هل تدرؤون ماذا قال ربكم؟ قالوا: الله ورسوله أعلم». قال: أصبح من عبادي مؤمنٌ بي وكافرٌ، فأما من قال: مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ، فذلك مؤمنٌ بي، كافرٌ بالكوكب. وأما من قال: مُطِرْنَا بِنُوءِ كَذَا وَكَذَا، فذلك كافرٌ بي، مؤمنٌ بالكوكب» .

رواه البخاري (ومالك والنسائي)

HADIS 3

Zejd b. Halid el-Džuheni, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon kišne noći na Hudejbijji klanjao sabah - namaz, i kada se okrenuo prema ljudima, zapita: "Znate li šta vam vaš Gospodar kaže?

- Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju - odgovoriše.

- Među robovima Mojim ima onih koji su osvanuli kao vjernici i kao nevjernici. Vjernik je onaj ko je rekao: kiša je padala iz Allahove dobrote i milosti - poričući tako moć zvijezda; a onaj ko je rekao: kiša je padala zbog uticaja te i te zvijezde, taj ne vjeruje u Mene, nego vjeruje u zvijezde!"

Buhari (Malik i Nesai)

الحديث الرابع

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: « قال الله: يَسْبُ بَنُو آدَمَ الدَّهْرُ، وأنا الدَّهْرُ، بِيَدِي اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ ».

رواه البخاري (ومسلم)

HADIS 4

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah kaže: Ljudi psuju vrijeme, a Ja sam vrijeme, u Mojoj ruci su noć i dan."

Buhari (i Muslim)

الحديث الخامس

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «قال الله تبارك وتعالى: أنا أغنى الشركاء عن الشرك؛ مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ غَيْرِي، تَرَكْتُهُ وشركه».

رواه مسلم (وابن ماجه)

HADIS 5

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Ja sam Sebi dovoljan i ne treba Mi drug. Ko učini neko djelo u ime nekog osim Mene, Ja ću ga prepustiti tome drugom."

Muslim (i Ibn Madzdze)

الحديث السادس

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: سمعتُ رسولَ الله ﷺ يقول: «إن أولَ الناسِ يُقْضَى يومَ القيامةِ عليه رجلٌ استُشْهِدَ، فَأَتِي بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَهُ فَعَرَفَهَا. قال: فما عَمِلْتُ فِيهَا؟ قال: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ. قال: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ: جَرِيءٌ، فَقَدْ قِيلَ. ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَحُجِبَ عَنِّي وَجْهُهُ حَتَّى الْقِيَامِ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ وَقَرَأَ الْقُرْآنَ، فَأَتِي بِهِ، فَعَرَّفَهُ نِعْمَهُ فَعَرَفَهَا. قال: فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا؟ قال: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ، وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ. قال: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ: عَالِمٌ، وَقَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ: هُوَ قَارِيءٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ

أمر به، فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ، حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ، وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ كُلِّهِ، فَاتَى بِهِ، فَعَرَفَهُ نَعَمَهُ فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: مَا تَرَكْتُ مِنْ مَسْبِيلٍ تُحِبُّ أَنْ يُنْفَقَ فِيهَا إِلَّا أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ. قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ: هُوَ جَوَادٌّ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ، فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ، ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النَّارِ» .

رواه مسلم (والترمذي والنسائي)

HADIS 6

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada kaže: "Na Sudnjem danu će prvo biti presuđeno čovjeku koji je poginuo kao šehid na Allahovom putu. Allah će mu pokazati sve svoje blagodati i čovjek će ih priznati, pa će ga Allah zapitati:

- Šta si učinio sa blagodatima?

- Borio sam se na Tvom putu dok nisam poginuo - odgovoriće.

- Lažeš, borio si se da ti ljudi kažu: kako je hrabar! - i eto, hvalili su te! - a zatim će narediti da ga naglavačke bace u vatru Džehennema.

I čovjeku učenjaku koji je podučavao druge i mnogo učio Kur'an. Allah će ga podsjetiti na svoje blagodati, on će ih priznati, a Allah će ga zapitati:

- Šta si učinio sa blagodatima?

- Učio sam Kur'an i podučavao druge u Tvoje ime.

- Lažeš, učio si da ti drugi kažu: kako je učen! - i učio si Kur'an da ti kažu: mnogo uči! - i eto, hvalili su te! A zatim će narediti da ga naglavačke bace u vatru Džehennema.

I čovjeku kome je Allah dao obilan i raznovrstan imetak. Allah će ga podsjetiti na svoje blagodati, on će ih priznati, pa će ga Allah zapitati:

- Šta si učinio sa blagodatima?

- Dijelio sam imetak na svaki način za koji sam znao da si Ti zadovoljan - odgovoriće.

- Lažeš, dijelio si imetak da ti drugi kažu: kako je darežljiv! - i eto, govorili su!, a zatim će Allah narediti da ga naglavačke bace u vatru Džehennema."

Muslim (Tirmizi i Nesai)

الحديث السابع

عن عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «يَعْجَبُ رَبُّكَ مِنْ رَاعِي غَنَمٍ فِي رَأْسِ شَطِئَةِ جَبَلٍ، يُؤَذِّنُ بِالصَّلَاةِ وَيُصَلِّي، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنْظِرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَا، يُؤَذِّنُ وَيُقِيمُ الصَّلَاةَ وَيَخَافُ مِنِّي، قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي وَأَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ.»

رواه النسائي بسند صحيح

HADIS 7

‘Ukbe b. ‘Amir, r.a., prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: "Allah je ushićen pastirom koji po vrhovima planina uči ezan i klanja namaz. Tada

Uzvišeni Allah kaže: Pogledajte ovog mog roba, uči ezan i klanja namaz bojeći se Mene. Već sam Mom robu oprostio i uveo ga u Džennet.”

Nesai, sahih hadis.

الحديث الثامن

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال: مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأَمِّ الْقُرْآنِ فَهِيَ خِدَاجٌ - ثَلَاثًا - غَيْرَ تَمَامٍ. فَقِيلَ لِأَبِي هُرَيْرَةَ: إِنَّا نَكُونُ وَرَاءَ الْإِمَامِ. فَقَالَ: اقْرَأْ بِهَا فِي نَفْسِكَ، فإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: « قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، وَلِعَبْدِي مَسْأَلٌ. فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: حَمَدَنِي عَبْدِي. وَإِذَا قَالَ (الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي. وَإِذَا قَالَ (مَالِكُ يَوْمَ الدِّينِ) قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَجَّدَنِي عَبْدِي. فَإِذَا قَالَ (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَسْأَلٌ. فَإِذَا قَالَ (اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ) قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَسْأَلٌ. »

رواه مسلم (ومالك وأبو داود والترمذي والنسائي وابن ماجه)

HADIS 8

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko u namazu ne prouči Fatihu, namaz mu nije potpun - ponovivši tri puta riječi *nije potpun*.

Upitaše Ebu Hurejreta: - A šta kada klanjamo za imamom?

- Prouči Fatihu u sebi, jer čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s, kada je rekao: Uzvišeni Allah kaže: Namaz je podijeljen između Mene i Mog roba, i njemu pripada sve što zamoli. Kada kaže Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Allah odgovori: Moj rob Mi zahvaljuje; kada kaže Milostivom, Samilosnom, Allah odgovori: Moj rob Me hvali; kada kaže Vladaru Sudnjeg dana, Allah odgovori: Moj rob Me uzvisuje; kada kaže Tebi robujemo i od Tebe pomoć tražimo, Allah odgovori: Ovo je između Mene i Mog roba, i njemu pripada ono što traži; kada kaže Uputi nas na pravi put, na put onih kojima si blagodat svoju darovao, a ne na put onih na koje si se rasrdio, niti onih koji su zalutali, Allah odgovori: Ovo pripada Mome robu, i njemu ću dati ono što zamoli!"

Muslim (Malik, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Ibn Madždže)

الحديث التاسع

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ. فَإِنْ انْتَقَصَ مِنْ فَرِيضَتِهِ شَيْءٌ قَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: أَنْظِرُوا لِعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ فَيُكَمَّلُ بِهَا مَا انْتَقَصَ مِنَ الْفَرِيضَةِ. - ثُمَّ يَكُونُ سَائِرُ عَمَلِهِ عَلَى ذَلِكَ.»

رواه الترمذي (وأحمد وأبو داود والنسائي وابن ماجه)

HADIS 9

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Namaz je prvo za što će čovjek odgovarati na Sudnjem danu. Ako mu namaz bude ispravan, biće spašen i sretan, a ako bude neispravan, propašće i ostati bez nade. Ako mu zafali farzova, Uzvišeni Allah će reći melekima: Pogledajte ima li Moj rob nafile-namaza da mu se upotpune farzovi?

Tako će biti i sa ostalim djelima njegovim."

Tirmizi (Ahmed, Ebu Davud, Nesai i Ibn Madždže, hadis hasen)

الحديث العاشر

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «يقول الله عز وجل: الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ. يَدْعُ شَهْوَتَهُ وَآكَلَهُ وَشَرِبَهُ مِنْ أَجْلِي. وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَلِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ حِينَ يَفْطِرُ وَفَرْحَةٌ حِينَ يَلْقَى رَبَّهُ. لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ.»

رواه البخاري (ومالك ومسلم والترمذي والنسائي وابن ماجه)

HADIS 10

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Post je Moj i Ja za njega nagrađujem. Postač ostavlja strast, jelo i piće zarad Mene. Post je štit. Postač ima dvije radosti: radost kada iftari i radost kad se susretne sa Gospodarom svojim. Zadah iz usta postača draži je Allahu od mirisa miska."

Buhari (Malik, Muslim, Tirmizi, Nesai i Ibn Madždže)

الحديث الحادي عشر

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله ﷺ قال: «قال الله: أَنْفَقُ يَا أَبْنَا آدَمَ أَنْفَقْ عَلَيْكَ!»

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (ومسلم)

HADIS 11

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah kaže: Čovječe, dijeli pa ću i Ja tebi udijeliti!"

Buhari (i Muslim)

الحديث الثاني عشر

عن أبي مسعود الأنصاري رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «خُوسِبَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، فَلَمْ يُوْجَدْ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ شَيْءٌ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ يُخَالِطُ النَّاسَ، وَكَانَ مُوسِرًا، فَكَانَ يَأْمُرُ غِلْمَانَهُ أَنْ يَتَجَاوَزُوا عَنِ الْمُفْمِرِ. قَالَ: قَالَ اللَّهُ: نَحْنُ أَحَقُّ بِذَلِكَ مِنْكَ. تَجَاوَزُوا عَنْهُ!»

رَوَاهُ مُسْلِمٌ (والبخاري والنسائي)

HADIS 12

Ebu Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jednom imućnom čovjeku iz ummeta prije vas obračunavana su djela, i jedino dobro djelo mu je bilo poslovanje sa ljudima. Naređivao je svojim ljudima da

oprote dug svakom dužniku koji ga ne može izmiriti. Allah mu reče: Mi smo preči od tebe da tako učinimo. Prodite ga se!”

Muslim (Buhari i Nesai)

الحديث الثالث عشر

عن عَدِيٍّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَهُ رَجُلَانِ، أَحَدُهُمَا يَشْكُو الْعِيْلَةَ وَالْآخَرُ يَشْكُو قَطْعَ السَّبِيلِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَمَّا قَطْعُ السَّبِيلِ فَإِنَّهُ لَا يَأْتِي عَلَيْكَ إِلَّا قَلِيلٌ حَتَّى تَخْرُجَ الْعِيرُ إِلَى مَكَّةَ بِغَيْرِ خَفِيرٍ. وَأَمَّا الْعِيْلَةُ فَإِنَّ السَّاعَةَ لَا تَقُومُ حَتَّى يَطُوفَ أَحَدُكُمْ بِصَدَقَتِهِ لَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا مِنْهُ. ثُمَّ لَيَقِفَنَّ أَحَدُكُمْ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ - لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ حِجَابٌ وَلَا تَرْجَمَانُ يُتَرَجَّمُ لَهُ - ثُمَّ لَيَقُولَنَّ لَهُ: أَلَمْ أَوْتِكَ مَالًا؟ فليقولَنَّ: بَلَى! ثُمَّ لَيَقُولَنَّ: أَلَمْ أَرْسِلْ إِلَيْكَ رَسُولًا؟ فليقولَنَّ: بَلَى! فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا النَّارَ، ثُمَّ يَنْظُرُ عَنْ شِمَالِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا النَّارَ. فَلْيَتَتَقَيْنِ أَحَدُكُم النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ.»

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

HADIS 13

‘Adijj b. Hatim, r.a., je kazivao: Bio sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada dodoše dva čovjeka. Jedan se žalio na siromaštvo, a drugi na razbojništvo na putu. Allahov Poslanik, s.a.v.s, im reče:

- Što se tiče razbojništva na putu, za kratko vrijeme ćeš doživjeti da karavane putuju iz Meke bez pratnje. A što se tiče siromaštva, nastupit će vrijeme prije Kijametskog dana kada će čovjek tragati kome da udijeli sadaku i neće mu je niko primiti. Zatim će biti izveden pred Allaha - a između njega i Allaha neće biti zastora niti prevodioca - pa će ga Allah upitati:

- Zar ti nisam dao imetak?
- Jesi - odgovorit će.
- Zar ti nisam poslao Poslanika?
- Jesi - odgovorit će.

Tada će pogledati na desnu stranu i vidjet će samo vatru, zatim će pogledati na lijevu stranu i vidjet će samo vatru. Zato se čuvajte vatre, pa makar koliko je pola hurme, a ako ne, onda makar lijepom riječju."

Buhari

الحديث الرابع عشر

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَلَائِكَةَ سَيَّارَةً فَضُلًّا، يَبْتَغُونَ مَجَالِسَ الذِّكْرِ. فَإِذَا وَجَدُوا مَجْلِسًا فِيهِ ذِكْرٌ قَعَدُوا مَعَهُمْ، وَخَفَّ بَعْضُهُمْ بَعْضًا بِأَجْنِحَتِهِمْ حَتَّى يَمْلَأُوا مَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَإِذَا انْصَرَفُوا عَرَجُوا وَصَعِدُوا إِلَى السَّمَاءِ، فَيَسْأَلُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ - وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ - : مَنْ أَيْنَ جِئْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: جِئْنَا مِنْ عِنْدِ عِبَادِكَ فِي الْأَرْضِ، يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيُهَلِّلُونَكَ وَيَحْمَدُونَكَ وَيَسْأَلُونَكَ. قَالَ: وَمَا يَسْأَلُونِي؟ قَالُوا:

يَسْأَلُونَكَ جَنَّاتِكَ. قَالَ: وَهَلْ رَأَوْا جَنَّتِي؟ قَالُوا: لَا، أَيُّ رَبِّ! قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْا جَنَّتِي؟ قَالُوا: وَيَسْتَجِيرُونَكَ. قَالَ: وَمِمَّ يَسْتَجِيرُونِي؟ قَالُوا: مِنْ نَارِكَ، يَا رَبِّ! قَالَ: وَهَلْ رَأَوْا نَارِي؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْا نَارِي؟ قَالُوا: وَيَسْتَغْفِرُونَكَ. قَالَ: فَيَقُولُ: قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ، وَأَعْطَيْتُهُمْ مَا سَأَلُوا، وَأَجْرْتُهُمْ مِمَّا اسْتَجَارُوا. فَيَقُولُونَ: رَبِّ، فِيهِمْ فُلَانٌ، عَبْدٌ خَطَاءٌ، إِنَّمَا مَرَّ فَجَلَسَ مَعَهُمْ؟ قَالَ: وَلَهُ غَفَرْتُ، هُمُ الْقَوْمُ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ! »

رواه مسلم (والبخاري والترمذي والنسائي)

HADIS 14

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni i Moćni Allah je odredio meleke koji putuju tražeći skupove u kojima se Allah spominje (*medžalisu-z-zikr*). Kada nađu takav skup, pridruže se okupljenim i prekriju ih krilima sve do najbližeg neba. Nakon što se okupljeni razidu, meleki se uzdignu na nebo i Uzvišeni Allah ih zapita - a On najbolje zna:

- Odakle dolazite?
- Dolazimo između Tvojih robova sa Zemlje, koji Tebe slave, veličaju i uznose, hvale Te i mole.
- Za što Me mole?
- Mole Te za Džennet...
- A jesu li vidjeli Moj Džennet?
- Nisu, Gospodaru naš.

- A šta bi tek da su ga vidjeli?
- ... I traže Tvoju zaštitu.
- Od čega traže Moju zaštitu?
- Od Tvoje vatre, Gospodaru.
- A jesu li vidjeli Moju vatru?
- Nisu, Gospodaru naš.
- A šta bi tek da su je vidjeli?
- ... I mole Te za oprost.
- Ja sam im već oprostio, dao im ono za što su Me molili i zaštitio ih od onoga od čega su tražili Moju zaštitu.
- Gospodaru, - rekoše meleki - među njima je jedan grijешnik, naišao je i sjeo uz njih?
- I njemu sam oprostio, oni su skup na kojem nijedan učesnik neće biti nesretan."

Muslim (Buhari, Tirmizi i Nesai)

الحديث الخامس عشر

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال النبي ﷺ: «يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ بِشَيْءٍ تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِي يَمْسِي أَتَيْتُهُ هَرُولَةً.»

رواه البخاري (ومسلم والترمذي وابن ماجه)

HADIS 15

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Ja sam tamo gdje Moj rob zamisli i Ja sam uz njega kada Me spomene. Ako Me spomene u sebi, Ja ga spomenem u sebi; a ako Me spomene u skupu, Ja ga spomenem u skupu odabranijem od njegovog. Ako Mi se približi koliko jedan pedalj, Ja mu se približem koliko lakat. Ako Mi se približi lakat, Ja mu se približim hvat. Ako Mi u susret krene idući, Ja krenem njemu trčeci."

Buhari (Muslim, Tirmizi i Ibn Madže)

الحديث السادس عشر

عن ابن عباس رضي الله عنه، عن النبي ﷺ فيما يرويه عن ربه عز وجل، قال: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ، ثُمَّ بَيَّنَّ ذَلِكَ: فَمَنْ هُمْ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً. فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ. وَمَنْ هُمْ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً.»

رواه البخاري ومسلم

HADIS 16

Ibn 'Abbas, r.a., kazuje da Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi od Uzvišenog Allaha i kaže: "Uzvišeni Allah je odredio šta je dobro, a šta je zlo, i objasnio: ko naumi da

učini dobro djelo pa ga ne učini, Allah mu ga upiše kao da ga je i učinio; a ko naumi da učini dobro i učini ga, Allah mu upiše nagradu od deset do sedam stotina puta, ili još mnogo veću. Ko naumi da učini loše djelo pa ga ne učini, Allah mu to upiše kao dobro djelo; a ko naumi da učini loše djelo i učini ga, Allah mu upiše samo jedno loše djelo.”

Buhari i Muslim

الحديث السابع عشر

عن أبي ذر الغفاري رضي الله عنه، عن النبي ﷺ فيما يرويه عن ربه عز وجل، أنه قال: «يا عبادي، إني حرمت الظلم على نفسي وجعلته بينكم حرماً، فلا تظالموا. يا عبادي، كلكم ضالٌّ إلا من هديته، فاستهدوني أهدكم. يا عبادي، كلكم جائعٌ إلا من أطعمته، فاستطعموني أطعمكم. يا عبادي، كلكم عارٍ إلا من كسوته، فاستكسوني اكسكم. يا عبادي، إنكم تخطئون بالليل والنهار، وأنا أغفر الذنوب جميعاً، فاستغفروني أغفر لكم. يا عبادي، إنكم لن تبلغوا ضري فتضروني، ولن تبلغوا نفعي فتنفعوني. يا عبادي، لو أن أولكم وآخركم، وإنسكم وجنكم كانوا على اتقى قلب رجلٍ واحدٍ منكم، ما زاد ذلك في ملكي شيئاً. يا عبادي، لو أن أولكم وآخركم، وإنسكم وجنكم كانوا على أفجر قلب رجلٍ واحدٍ منكم، ما نقص ذلك من ملكي شيئاً. يا عبادي، لو أن أولكم وآخركم، وإنسكم وجنكم قاموا في صعيدٍ واحدٍ فسألوني فأعطيت كل واحدٍ مسألته، ما نقص ذلك مما عندي إلا كما ينقص المحيط إذا أُدخل

الْبَحْر. يَاعِبَادِي، إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أَحْصِيهَا لَكُمْ، ثُمَّ أَوْفَيْكُمْ بِهَا، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.»

رواه مسلم (والترمذي وابن ماجه)

HADIS 17

Ebu Zerr el-Gifari, r.a., kazuje da Allahov Poslanik, s.a.v.s, prenosi da Uzvišeni Allah kaže: "Robovi Moji, ja sam Sebi zabranio nasilje (*zulum*), i vama sam ga učinio zabranjenim, pa ne činite jedni drugima nepravdu. Robovi Moji, svi ste vi zalutali osim onoga koga Ja uputim, pa tražite da vas uputim i Ja ću vas uputiti. Robovi Moji, svi ste vi gladni osim onoga koga Ja nahranim, pa tražite da vas nahranim i Ja ću vas nahraniti. Robovi Moji, svi ste vi neodjeveni osim onoga koga Ja odjenem, pa tražite da vas odjenem i Ja ću vas odjenuti. Robovi Moji, vi griješite i noću i danju, a Ja sve grijehe opraštam, pa tražite da vam oprostim. Robovi Moji, vi nikada ne možete doći do onoga što bi Meni štetu nanijelo pa da mi naštetite; niti možete doći do onoga što bi meni koristilo pa da Mi koristite. Robovi Moji, kada bi svi vi, i prvi i zadnji, i ljudi i džini, imali srce najpobožnijeg čovjeka, to ništa ne bi povećalo Moju vlast. Robovi Moji, kada bi svi vi, i prvi i zadnji, i ljudi i džini, imali srce najvećeg griješnika, to ništa ne bi umanjilo Moju vlast. Robovi Moji, kada biste se svi vi, i prvi i zadnji, i ljudi i džini, sakupili na jedno mjesto, pa Mi svi uputili molbe i Ja udovoljio svačijoj molbi, to ne bi umanjilo Moju vlast ni koliko se umanji more kada se u njega zamoči igla. Robovi Moji, sve je do vaših djela koje vam Ja zapisujem, a potom ću vam za njih dati odgovarajuću naknadu. Pa ko

zatekne dobro neka zahvali Allahu, a ko zatekne loše neka kori samoga sebe.”

Muslim (Tirmizi i Ibn Madže)

الحديث الثامن عشر

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: يَا ابْنَ آدَمَ، مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي. قَالَ: يَا رَبِّ، وَكَيْفَ أَعُودُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدَّهُ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ! يَا ابْنَ آدَمَ، اسْتَطَعَمْتُكَ فَلَمْ تُطْعِمْنِي. قَالَ: يَا رَبِّ، وَكَيْفَ أَطْعِمُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطَعَمَكَ عَبْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تُطْعِمْهُ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي! يَا ابْنَ آدَمَ، اسْتَسْقَيْتُكَ فَلَمْ تَسْقِنِي. قَالَ: يَا رَبِّ، وَكَيْفَ اسْقِيكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ: اسْتَفَاكَ عَبْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تَسْقِهِ؟ أَمَا إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي!

رواه مسلم

HADIS 18

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Uzvišeni Allah će na Sudnjem danu reći:

- Čovječe, razbolio sam se a ti Me nisi obišao!
- Gospodaru, kako da Te obidem kada si Ti Gospodar svjetova?
- Zar se nije razbolio taj i taj, pa ga nisi obišao? Zar nisi znao, da si njega obišao, da bi Mene našao pored njega?

- Čovječe, tražio sam da Me nahraniš pa Me nisi nahranio!

- Gospodaru, kako da Te nahranim kada si Ti Gospodar svjetova?

- Zar te nije taj i taj Moj rob molio da ga nahraniš, pa ga nisi nahranio? Zar nisi znao, da si ga nahranio, da bi za to kod Mene našao nagradu?

- Čovječe, tražio sam da Me napojiš pa Me nisi napojio?

- Gospodaru, kako da Te napojim kada si Ti Gospodar svjetova?

- Molio te je taj i taj Moj rob da ga napojiš pa ga nisi napojio? Zar nisi znao, da si ga napojio, da bi za to našao nagradu kod Mene?"

Muslim

الحديث التاسع عشر

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «قال الله عز وجل: الكبرياء ردائي، والعظمة إزاري، فمن نازعني واحداً منهما قذفته في النار!»
رواه أبو داود (وأحمد وابن ماجه، بإسناد صحيح)

HADIS 19

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah je rekao: Ponos je Moja odjeća a veličina Moj ogrtač! Bacit ću u vatru onoga ko Mi se bilo kojem od njih suprotstavi."

Ebu Davud (Ahmed i Ibn Madždze, sahih hadis)

الحديث العشرون

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله ﷺ قال: «تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا، إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءٌ، فَيُقَالُ: أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا!»

رواه مسلم (ومالك وأبو داود)

HADIS 20

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vrata Dženneta se otvaraju svakog ponedjeljka i četvrtka i oprost se svakom robu koji Allahu ne pripisuje druga, osim čovjeku koji ne govori sa svojim bratom. Tada se kaže: Sačekajte neće li se ova dvojica pomiriti! Sačekajte neće li se ova dvojica pomiriti! Sačekajte neće li se ova dvojica pomiriti!"

Muslim (Malik i Ebu Davud)

الحديث الحادي والعشرون

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصَمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أُعْطِيَ بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ.»

رواه البخاري (وأحمد وابن ماجه)

HADIS 21

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Ja ću na Sudnjem danu biti protivnik trojici ljudi: čovjeku koji sa Mojim imenom zada riječ pa prevari; čovjeku koji slobodnog čovjeka proda kao roba i taj novac potroši; i čovjeku koji ne dadne platu kada iznajmi radnika a ovaj mu završi ugovoreni posao."

Buhari (Ahmed i Ibn Madže)

الحديث الثاني والعشرون

عن أبي سعيد رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «لَا يَحْقِرَنَّ أَحَدُكُمْ نَفْسَهُ! قَالُوا: كَيْفَ يَحْقِرُ أَحَدُنَا نَفْسَهُ؟ قَالَ: يَرَى أَمْرَ اللَّهِ عَلَيْهِ فِيهِ مَقَالٌ، ثُمَّ لَا يَقُولُ فِيهِ، فَيَقُولُ اللَّهُ، عَزَّ وَجَلَّ، لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: مَا مَنَعَكَ أَنْ تَقُولَ فِي كَذَا وَكَذَا؟ فَيَقُولُ: خَشْيَةُ النَّاسِ. فَيَقُولُ: فَإِيَّايَ كُنْتَ أَحَقَّ أَنْ تَخْشِيَ!»

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهَ بِسَنَدٍ صَحِيحٍ

HADIS 22

Ebu Se'id, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neka niko sam sebe ne ponižava."

- Allahov Poslaniče, kako može neko sebe ponižavati?
- Kada nešto što se Allaha tiče vidi, a što može spriječiti, pa ne spriječi, na Kijametskom danu Uzvišeni Allah će ga zapitati: Šta te je spriječilo da govoriš o tome i tome?

- Bojao sam se ljudi - odgovorit će.
- Zar nije bilo preče da se Mene bojiš?" reći će On.

Ibn Madždže, hadis sahih

الحديث الثالث والعشرون

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: أَيْنَ الْمُتَحَابِّينَ بِجَلَالِي؟ الْيَوْمَ أَظْلَهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي!»
رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (وَمَالِكُ)

HADIS 23

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Na Sudnjem danu će Allah reći: Gdje su oni što su se voljeli u ime Moje uzvišenosti? Danas ću ih uvesti u Moj hlad, kada nema drugog hlada osim Moga!"

Buhari (i Malik)

الحديث الرابع والعشرون

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا دَعَا جِبْرِيلَ، عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ: إِنِّي أَحِبُّ فَلَانًا فَأَحِبَّهُ. قَالَ: فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ، ثُمَّ يُنَادِي فِي السَّمَاءِ فَيَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فَلَانًا فَأَحِبُّوهُ، فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ. قَالَ: ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ. وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا دَعَا جِبْرِيلَ فَيَقُولُ: إِنِّي أَبْغَضُ فَلَانًا فَأَبْغِضْهُ، فَيُبْغِضُهُ جِبْرِيلُ، ثُمَّ يُنَادِي فِي السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ

يُبْغِضُ فَلَانًا فَأَبْغَضُوهُ، فَيَبْغِضُونَهُ، ثُمَّ يُوَضَّعُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي الْأَرْضِ.»

وَرَأَاهُ مُسْلِمٌ (وَمَالِكٌ وَابُخَارِيُّ وَالتِّرْمِذِيُّ)

HADIS 24

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada Allah zavoli nekog Svog roba, pozove Džibrila i kaže mu: Ja volim tog i tog, pa ga voli i ti - i Džibril ga zavoli. Potom Džibril kaže stanovnicima nebesa: Allah voli tog i tog, pa ga volite i vi - i oni ga zavole. Tada ga zavole i stanovnici Zemlje.

A kada Allah zamrzi nekog Svog roba, pozove Džibrila i kaže mu: Ja mrzim tog i tog, pa ga i ti mrzi - i Džibril ga zamrzi. Potom Džibril kaže stanovnicima nebesa: Allah mrzi tog i tog, pa ga i vi mrzite - i oni ga zamrže. Tada ga zamrže i stanovnici Zemlje."

Muslim (Malik, Buhari i Tirmizi)

الحديث الخامس والعشرون

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ، عَزَّ وَجَلَّ، قال: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ. وَلَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ، وَإِنْ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ. وَمَا تَرَدَّدْتُ

عَنْ شَيْءٍ أَنَا قَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ: يَكْرَهُ الْمَوْتَ، وَأَنَا أَكْرَهُ مُسَاءَتَهُ. «
البخاري

HADIS 25

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Objavio sam rat onome ko bude neprijatelj Mome prijatelju. Najdraže čime Mi se Moj rob može približiti jesu farzovi. Moj rob Mi se približuje nafilama sve dok ga ne zavolim, a kada ga zavolim, Ja postanem njegov sluh kojim čuje, njegov vid kojim vidi, njegova ruka kojom prihvata i njegova noga kojom hodi. Ako Me zamoli, udovoljiću mu, ako zatraži Moju zaštitu, zaštitit ću ga. Nizašto se ne dvoumim koliko se dvoumim da uzmem dušu vjerniku. On ne želi smrt, a Ja ne želim da ga ožalostim."

Buhari

الحديث السادس والعشرون

عن أبي أمامة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «قال الله، عز وجل: إن أغبط أوليائي عندي لمؤمن خفيف الحاذ، ذو حظ من الصلاة، أحسن عبادة ربه وأطاعه في السر، وكان غامضاً في الناس لا يُشار إليه بالأصابع، وكان رزقه كفافاً فصبر على ذلك. ثم نقص بيده، ثم قال: عجلت منيته، قلت بواكيه، قل تراثه.»

رواه الترمذي (وأحمد وابن ماجه، بإسناد حسن)

HADIS 26

Ebu Uname, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Zaista je u najzavidnijem položaju kod Mene od štićenika Mojih siromašni mu'min koji mnogo klanja, iskreno robuje svome Gospodaru i pokoran Mu je u samoći. Među svijetom je nepoznat, a u njega niko ne upire prstom i strpljivo živi od nasušnog hljeba.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., otrese ruke i reče: Rano umrije, malo ga ko oplakiva i ostavi malo nasljedstva."

Tirmizi (Ahmed i Ibn Madže, sahih hadis)

الحديث السابع والعشرون

عن مسروق قال: سألنا عبد الله بن مسعود عن هذه الآية (وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أحيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ)، فقال: أما إنا قد سألنا عن ذلك، فقال ﷺ: «أروأحهم في جوف طير خضر، لها قناديل معلقة بالعرش، تشرق من الجنة حيث شاءت، ثم تاوي إلى تلك القناديل، فاطلع إليهم ربهم إطلاعة فقال: هل تستهون شيئاً؟ قالوا: أي شيء نستهي ونحن نسرّح من الجنة حيث شئنا؟ ففعل ذلك بهم ثلاث مرّات، فلما رأوا أنهم لن يتركوا من أن يسألوا قالوا: يارب، نريد أن تردّ أروأحنا في أجسادنا حتى نقتل في سبيلك مرة أخرى. فلما رأى أن ليس لهم حاجة تركوا.»

رواه مسلم (والترمذي والنسائي وابن ماجه)

HADIS 27

Mesruk pripovijeda da je pitao Abdullaha b. Mes'uda, r.a., o značenju ajeta: *Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu poginuli! Ne, oni su živi i u izobilju su kod svoga Gospodara.* (Ali 'Imran, 169.)

- Za ovaj ajet smo pitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa nam je rekao: "Njihove duše su u utrobama zelenih ptica, čiji kandilji vise o Aršu, lete po Džennetu kuda zažele, a potom se ugnijezde u kandiljima. Allah ih pogleda i upita: Želite li nešto?

- Šta možemo poželjeti kada slobodno hodamo po Džennetu kuda zaželimo?

Allah ih upita tri puta, i kada vidješe da će ponovo biti upitani, rekoše: Želimo da nam povратиш naše duše pa da ponovo poginemo na Tvome putu. Pošto vide da nemaju neke potrebe bijahu ostavljeni.

Muslim (Tirmizi, Nesai i Ibn Madže)

الحديث الثامن والعشرون

عن جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : « كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ ، فَاخْتَذَ سِكِينًا فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ ، فَمَا رَقَا الدَّمُ حَتَّى مَاتَ . قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : بَادَرْنِي عَبْدِي بِنَفْسِهِ ، حَرَمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ ! »

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

HADIS 28

Džundub b. Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U narodu prije vas bio je jedan čovjek

ranjenik. Bilo mu je teško i on nožem poreza ruku. Krv je tekla dok nije umro. Tada Uzvišeni Allah reče: Moj rob Me preduhitrio sa svojom dušom, i zato sam mu zabranio Džennet.”

Buhari

الحديث التاسع والعشرون

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله ﷺ قال: «يقول الله تعالى: مَا لِعَبْدِي الْمُؤْمِنِ عِنْدِي جَزَاءٌ إِذَا قَبِضْتُ صَفِيَّهُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا، ثُمَّ احْتَبَهُ إِلَّا الْجَنَّةُ.»

رواه البخاري

HADIS 29

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Džennet je jedina nagrada Mome robu kada uzmem dušu njegovom najboljem prijatelju, pa on to u Moje ime strpljivo podnese."

Buhari

الحديث الثلاثون

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله ﷺ قال: «قال الله عز وجل: إِذَا أَحَبَّ عَبْدِي لِقَائِي أَحَبَبْتُ لِقَاءَهُ، وَإِذَا كَرِهَ لِقَائِي كَرِهْتُ لِقَاءَهُ.»

رواه البخاري ومالك

وفي رواية مسلم: عن عائشة، رضي الله عنها، قالت: قال رسول الله ﷺ: «مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ. فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، أَكْرَاهِيَةَ الْمَوْتِ، فَكُلُّنَا نَكْرَهُ الْمَوْتَ؟ قَالَ: لَيْسَ كَذَلِكَ، وَلَكِنْ الْمُؤْمِنُ إِذَا بُشِّرَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَرِضْوَانِهِ وَجَنَّتِهِ، أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ فَاحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ. وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا بُشِّرَ بِعَذَابِ اللَّهِ وَمَخِطِهِ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ، وَكَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ.»

HADIS 30

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Kada Moj rob voli susret sa Mnom i Ja volim susret sa njim, a kada ne voli susret sa Mnom i Ja ne volim susret sa njim."

Buhari i Malik

Ovaj hadis pojašnjava *Muslimova* predaja koju bilježi od 'Aiše r.a.: "Allah voli susret sa onim ko voli susret sa Allahom, a Allah ne voli susret sa onim ko ne voli susret sa Njim.

- Allahov vjerovjesniče, je li to zato što on ne voli smrt? Ta, niko od nas ne voli smrt!

- Ne, nije zato, nego kada mu'mina obraduju Allahovim rahmetom, zadovoljstvom i Džennetom, on zaželi susret sa Allahom; a kada nevjerniku nagovijeste kaznu i srdžbu, on ne želi susret sa Allahom, pa Allah ne želi susret sa njim."

الحديث الحادي والثلاثون

عن جُنْدُبٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَ «أَنَّ رَجُلًا قَالَ: وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ. وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ ذَا الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لَا يَغْفِرَ لِفُلَانٍ، فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِفُلَانٍ وَأَحْبَطْتُ عَمَلَكَ.»

رواه مسلم

HADIS 31

Džundub, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jedan čovjek se zaklinjao: Tako mi Allaha, Allah neće oprostiti tom i tom čovjeku! - pa mu je Allah Uzvišeni odgovorio: Ko je taj što se Mojim imenom zaklinje da neće biti oprošteno? Njemu sam već oprostio, a tebi djela poništio!"

Muslim

الحديث الثاني والثلاثون

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «أسرف رجلٌ على نفسه، فلما حضرته الموتُ أوصى بنيه، فقال: إذا أنا مت فاحرقوني، ثم اسحقوني ثم اذروني في البحر، فوالله لئن قدرَ عليَّ ربي ليعذبني عذاباً ما عذبه أحدٌ! ففعلوا ذلك به. فقال الله للأرض: ادي ما أخذت! فإذا هو قائم، فقال الله له: ما حملك على ما صنعت؟ قال: خشيتك، يا رب! فغفر له بذلك.»

رواه مسلم (والبخاري والنسائي وابن ماجه)

HADIS 32

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jedan čovjek se ogriješio prema sebi, jer je oporučio kada mu je došao smrtni čas sinovima svojim: -Kada umrem, spalite me, smrvite me i bacite u more, jer, tako mi Allaha, ako me Allah oživi, kaznit će me kaznom kakvom nikoga nije kaznio! I oni učiniše onako kako je oporučio. Potom Allah naredi zemlji: Vрати ono što si uzela! - i on odjednom stajaše (živ).

- Šta te je navelo da činiš ono što si učinio? - upita ga Allah.

- Strah od Tebe, Gospodaru moj - odgovori.

I Allah mu zato oprost.

Muslim (Buhari, Nesai i Ibn Madže)

الحديث الثالث والثلاثون

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ فيما يحكي عن ربه، عز وجل، قال: «اذنبَ عَبْدٌ ذَنْبًا فَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي! فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: اذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ! ثُمَّ عَادَ فَادْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ، اغْفِرْ لِي ذَنْبِي! فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: اذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ! ثُمَّ عَادَ فَادْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ، اغْفِرْ لِي ذَنْبِي! فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: اذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ! اِعْمَلْ مَا شِئْتَ، فَقَدْ غَفَرْتُ لَكَ!»

رواه مسلم (والبخاري)

HADIS 33

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenio od Uzvišenog Allaha: "Čovjek učini grijeh pa zamoli: Gospodaru moj, oprosti mi grijeh! Uzvišeni Allah odgovori: Moj rob učini grijeh, a zna da ima Gospodara koji grijeh oprašta ili za grijeh kažnjava. Čovjek ponovo učini grijeh i zamoli: Gospodaru moj, oprosti mi grijeh! Uzvišeni Allah odgovori: Moj rob učini grijeh, a zna da ima Gospodara koji grijeh oprašta ili za grijeh kažnjava. Čovjek ponovo učini grijeh i zamoli: Gospodaru moj, oprosti mi grijeh! Uzvišeni Allah odgovori: Moj rob učini grijeh, a zna da ima Gospodara koji grijeh oprašta ili za grijeh kažnjava. Čini šta hoćeš, već sam ti oprostio!"

Muslim (i Buhari)

الحديث الرابع والثلاثون

عن أنس رضي الله عنه، قال: سمعتُ رسولَ الله ﷺ يقول: «قالَ اللهُ تَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ مَادَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَلَا أَبَالِي. يَا ابْنَ آدَمَ، لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ. يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الْأَرْضِ خَطِيئًا، ثُمَّ لَقِيتَنِي لَا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا لَا ثَبَتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً.»

رواه الترمذي (وأحمد، وسنده حسن)

HADIS 34

Enes, r.a., prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Čovječe, opraštat ću ti grijehе ne obazirući se na njih sve dok Me budeš dozivao i molio. Čovječe, kada bi imao grijehа koliko do neba pa Me zamolio za oprost, oprostio bih ti. Čovječe, kada bi Mi došao sa grijesima velikim kao Zemlja i susreo Me bez truna širka, obasuo bih te sa isto toliko oprosta!"

Tirmizi (i Ahmed, sahih hadis)

الحديث الخامس والثلاثون

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله ﷺ قال: «يَنْزِلُ رَبَّنَا، تَبَارَكَ وَتَعَالَى، كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ، فَيَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ؟ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأَعْطِيَهُ؟ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ؟»
رواه البخاري (ومالك ومسلم وأبو داود والترمذي)

HADIS 35

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svake noći kada preostane zadnja trećina noći, Naš Gospodar, slavljen i uzvišen je On- silazi na najbliže nebo i kaže: Ima li ko da Me moli pa da mu molbi udovoljim? Ima li ko da od Mene traži pa da mu dam? Ima li ko da traži oprost pa da Mu oprostim? "

Buhari (Malik, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi)

الحديث السادس والثلاثون

عن أنس رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال: «يَجْتَمِعُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُونَ: لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا؟ فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ: أَنْتَ أَبُو النَّاسِ، خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ، وَأَسَجَدَ لَكَ مَلَائِكَتَهُ، وَعَلَمَكَ أَسْمَاءَ كُلِّ شَيْءٍ، فَاشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّكَ حَتَّى يَرْيَحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا! فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ - وَيَذْكُرُ ذَنْبَهُ فَيَسْتَحْيِي -، ائْتُوا نُوحًا، فَإِنَّهُ أَوَّلُ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ. فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ - وَيَذْكُرُ سُؤَالَ رَبِّهِ مَا لَيْسَ لَهُ بِهِ عِلْمٌ فَيَسْتَحْيِي -، ائْتُوا خَلِيلَ الرَّحْمَنِ. فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ، ائْتُوا مُوسَى، عَبْدًا كَلَّمَهُ اللَّهُ وَأَعْطَاهُ التَّوْرَةَ. فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ - وَيَذْكُرُ قَتْلَ النَّفْسِ بِغَيْرِ نَفْسٍ، فَيَسْتَحْيِي مِنْ رَبِّهِ - فَيَقُولُ: ائْتُوا عِيسَى، عَبْدَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ وَكَلِمَةَ اللَّهِ وَرُوحَهُ. فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ، ائْتُوا مُحَمَّدًا، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، عَبْدًا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ. فَيَأْتُونَنِي، فَانْطَلِقُ حَتَّى اسْتَاذِنَ عَلَى رَبِّي فَيُؤْذِنُ. فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي وَقَعْتُ سَاجِدًا، فَيَدْعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ يُقَالُ: ارْفَعْ رَأْسَكَ، وَسَلِّ تَعَطُّهُ، وَقُلْ يَسْمَعُ، وَاشْفَعْ تُشْفَعُ! فَارْفَعْ رَأْسِي، فَاحْمَدُهُ بِتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ، ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحْدِلِي حَدًّا، فَادْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ. ثُمَّ أَعُودُ إِلَيْهِ، فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي أَقْعُ سَاجِدًا مِثْلَهُ، ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحْدِلِي حَدًّا، فَادْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ. ثُمَّ أَعُودُ الثَّالِثَةَ، ثُمَّ أَعُودُ الرَّابِعَةَ فَأَقُولُ: مَا بَقِيَ فِي النَّارِ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ وَوَجِبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ.»

رواه البخاري (ومسلم والترمذي وابن ماجه)

وَفِي رَوَايَةٍ أُخْرَى لِلْبُخَارِيِّ: « قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ شَعِيرَةً. ثُمَّ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ بُرَّةً، ثُمَّ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ ذَرَّةً. »

HADIS 36

Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Na Sudnjem danu će se sakupiti mu'mini i reći: Kad bismo zatražili da se neko zauzme kod našeg Gospodara! Tada će doći Adem, a.s., i reći:

- Ti si otac čovječanstva, Allah te je stvorio Svojom rukom, naredio melekima da ti učine sedždu i podučio te imenima svih stvari, pa se zauzmi za nas kod tvog Gospodara, ne bi li nas oslobodio mjesta na kojem smo sada!

- Ne pripada šefa'at meni - reći će on - i spomenut će svoj grijeh zbog kojeg će se postidjeti. - Otidite Nuhu, jer je on prvi poslanik kojeg je Allah poslao ljudima.

Kada dođu Nuhu, a.s., reći će im: - Ne pripada meni šefa'at - i spomenut će im molbu Gospodaru svom za ono što nije znao¹, i postidjet će se. - Otidite Allahovom prijatelju, Ibrahimu².

Kada dođu Ibrahimu, a.s., reći će im: - Ne pripada šefa'at meni, nego otidite Musau, robu sa kojim je Allah govorio i kojem je objavio Tevrat.

Kada dođu Musau, a.s., reći će im: - Ne pripada meni šefa'at - i spomenut će da je nepravедно ubio čovjeka³, i postidjet će se pred svojim Gospodarom, i reći će im: -

Otidite 'Isau, Allahovom robu i poslaniku, Allahovoj Riječi i Duhu od Njega.

Kada dođu 'Isa, a.s., reći će im: Ne pripada šefa'at meni, nego otidite Muhammedu, s.a.v.s., robu kojem je Allah oprostio sve ranije i kasnije grijehe. I oni će mi doći.

Tada ću ja zamoliti Gospodara za dopuštenje i On će mi dopustiti, a kada ugledam Gospodara svoga, past ću ničice na sedždu, gdje ću ostati koliko Allah htjedne. Zatim će mi biti rečeno:

- Podigni glavu, zamoli, dat će ti se, reci, uslišat će ti se, zauzimaj se, šefa'at će ti biti primljen.

Podignuću glavu i zahvaliti Allahu zahvalom kojom će me On poučiti. Potom ću tražiti šefa'at i On će mi odabrati skupinu koju ću uvesti u Džennet. Kada se ponovo vratim, ugledaću svog Gospodara i pasti na sedždu kao i prije. Zatražiću šefa'at i On će mi odabrati drugu skupinu koju ću uvesti u Džennet. Zatim ću se vratiti treći, pa četvrti put i reći: U Džehennemu je ostao samo onaj koga je Kur'an zadržao, gdje će vječno ostati." ⁴

Buhari (Muslim, Tirmizi i Ibn Madždze)

U drugoj *Buharijinoj* predaji navodi se sljedeći dodatak: Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Iz Džehennema će izaći svako ko je izgovorio *LA ILAHE ILLALLAH* i u čijem srcu bude dobra koliko ječmeno zrno. Zatim će iz Džehennema izaći svako ko je izgovorio *LA ILAHE IL-LALLAH* i u čijem srcu bude dobra koliko pšenično zrno. Potom će iz Džehennema izaći svako ko je izgovorio *LA ILAHE ILLALLAH* i u čijem srcu bude dobra koliko jedan trun."

الحديث السابع والثلاثون

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله ﷺ: «قال الله: أعددتُ لعبادي الصالحين ما لا عين رأت، ولا أذن سمعت، ولا خطر على قلب بشر. افرأوا إن شئتم (فلا تعلم نفس ما أخفي لهم من قرة أعين).»
رواه البخاري (ومسلم والترمذي وابن ماجه)

HADIS 37

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni Allah kaže: Mojim dobrim robovima sam pripremio nešto što oči nisu vidjele, za što uši nisu čule, niti je ikad naumpalo ljudskom srcu."

Proučite ako hoćete ajet: *I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju kao nagrada za njihova djela.* ⁵ (Es-Sedžde, 17.)

Buhari' (Muslim, Tirmizi i Ibn Madže)

الحديث الثامن والثلاثون

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله ﷺ قال: «لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ، أَرْسَلَ جِبْرِيلَ إِلَى الْجَنَّةِ، فَقَالَ: انْظُرْ إِلَيْهَا، وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لَاهْلِهَا فِيهَا! قَالَ: فَجَاءَهَا فَانْظَرَ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَاهْلِهَا فِيهَا. قَالَ: فَرَجَعَ إِلَيْهِ، قَالَ:

فَوَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَيْهَا فَانْظُرْ إِلَى مَا أَعْدَدْتُ لَاهْلِهَا فِيهَا! فَرَجَعَ إِلَيْهَا، فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَرَجَعَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خِفْتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ. قَالَ: أَذْهَبُ إِلَى النَّارِ فَانْظُرْ إِلَيْهَا، وَإِلَى مَا أَعْدَدْتُ لَاهْلِهَا فِيهَا! فَإِذَا هِيَ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا. فَرَجَعَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ قَبْدُ خُلُهَا! فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَيْهَا فَرَجَعَ إِلَيْهَا، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَنْجُو مِنْهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا! »

رواه الترمذي، وقال: حسن صحيح (وابو داود والنسائي)

HADIS 38

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada je Allah stvorio Džennet i Džehennem, poslao je Džibrila u Džennet i rekao mu: Otiđi, pogledaj Džennet i nagradu koju sam pripremio stanovnicima Dženneta.

Džibril ode, pogleda Džennet i nagradu pripremljenu njegovim stanovnicima, i kada se vrati, reče Uzvišenom Allahu:

- Tvoje mi moći, u Džennet će ući svako ko za njega čuje!

Allah naredi pa se Džennet okruži neugodnostima i reče Džibrilu: Vрати se i pogledaj kakvu sam nagradu pripremio stanovnicima Dženneta. Kada se Džibril vrati do Dženneta - ugleda Džennet okružen neugodnostima, i odmah se vrati Allahu:

- Tvoje mi moći, bojim se da će iko ući u Džennet!

- Otiđi i pogledaj Džehennem i kaznu koju sam pripremio stanovnicima Džehennema - naredi mu Allah.

Kada dođe do Džehennema i ugleda njegovu razbuktu-lu vatru, vrati se nazad i reče:

- Tvoje mi moći, niko ko čuje za Džehennem neće ući u njega!

Allah naredi da se Džehennem okruži strastima, i reče Džibrilu da ga ponovo pogleda. Kada ugleda Džehennem, Džibril progovori:

- Tvoje mi moći, bojim se da će se iko spasiti Džehennema!"

Tirmizi (Ebu Davud i Nesai, hadis hasen sahih)

الحديث التاسع والثلاثون

عن أبي سعيدٍ الخُدْرِي رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال: « اِحْتَجَّتْ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ، فَقَالَتِ النَّارُ: فِي الْجَبَّارُونَ وَالْمُتَكَبِّرُونَ! قَالَتِ الْجَنَّةُ: فِي ضِعْفَاءِ النَّاسِ وَمَسَاكِينُهُمْ! فَقَضَى اللَّهُ بَيْنَهُمَا: إِنَّكَ الْجَنَّةُ رَحِمَتِي أَرْحَمُ بِكَ مِنْ أَشَاءَ، وَإِنَّكَ النَّارُ عَذَابِي أَعَذَّبُ بِكَ مِنْ أَشَاءَ، وَلِكُلِّيْكُمْ عَلَيَّ مَلُوهَا! »

(رواه مسلم (والبخاري والترمذي)

HADIS 39

Ebu Se'id el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Prepirali su se Džennet i Džehennem. Džehennem reče: U meni su silnici i oholi! - U meni su nemoćni i siromašni - odgovori Džennet.

Tada im Allah presudi: Ti, Džennete, si Moja milost kojom ću se smilovati onome kome hoću; a ti, Džehenneme, si Moja kazna kojom ću kazniti onoga koga hoću, a na Meni je da vas oba napunim.”

Muslim (Buhari i Tirmizi)

الحديث الأربعون

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: قال النبي ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ! فَيَقُولُونَ: لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ! فَيَقُولُ: هَلْ رَضِيتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: وَمَا لَنَا لَا نَرْضَى يَا رَبِّ، فَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ؟ فَيَقُولُ: أَلَا أَعْطَيْتُكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ؟ فَيَقُولُونَ: يَا رَبِّ، وَآيَ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ؟ فَيَقُولُ: أَحَلَّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أُخْطِ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا.»

رواه البخاري (ومسلم والترمذي)

HADIS 40

Ebu Se'îd el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazivao: "Allah će reći stanovnicima Dženneta: O, vi u Džennetu!

- Gospodaru naš, s radošću Ti se odazivamo, u Tebe je svako dobro.

- Jeste li zadovoljni? - upitaće ih.

- Kako ne bismo bili zadovoljni kada si nam darovao ono što nisi darovao ni jednom stvorenju?

- Hoćete li da vam darujem nešto bolje i od toga?

- Gospodaru, šta može biti bolje od dara kojeg si nam već darovao?

- Obasut ću vas Mojim zadovoljstvom i više se nikada na vas neću rasrditi! - odgovoriće im Allah."

Buhari (Muslim i Tirmizi)

POGOVOR

POGOVOR

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على خاتم الأنبياء والمرسلين،

و على آله وصحبه أجمعين

Zahvala pripada samo Allahu, Gospodaru svjetova, i neka je mir i blagoslov Allahovom Poslaniku, pečatu svih vjerovjesnika i poslanika, njegovoj časnoj porodici i vjernim drugovima.

Ovaj izbor četrdeset kudsi hadisa pružamo našem čitaocu sa prijevodom na bosanski jezik, na isti način na koji mu je već ranije predstavljeno četrdeset hadisa po izboru Imam-i Nevevija.⁶

Uputno je, uz ovaj prijevod, cijenjenom čitaocu ponuditi kraću studiju o kudsi hadisu, koja bi sadržavala njegovu definiciju, izvore, djela i tematske cjeline koje obuhvata, uz napomenu kriterija po kojem je sačinjen ovaj kratki izbor.

Kudsi hadis

Kudsi hadis predstavlja posebnu vrstu hadisa koji su za-bilježeni od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a koje on, na kraju, prenosi od Uzvišenog Allaha. Upravo zbog toga što ih on pripisuje Allahu, ovakva vrsta hadisa dobila je posebno obilježje svetosti, zbog koje se još naziva i *el-hadisu-l-ilahi*, ili *el-hadisu-r-rabbani*.

Zabilježeno je nekoliko definicija kudsi hadisa od klasičnih i kasnijih teoretičara hadisa, a koje zavrjeđuju da im se posveti nekoliko redaka.

Sejjid Šerif el-Džurdžani u knjizi *Ta'rifat* (Definicije), prema najstarijoj definiciji, kaže: "Kudsi hadis je hadis čiji smisao potiče od Uzvišenog Allaha, a čija stilizacija je djelo Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Prema tome, kudsi hadis je Allahovo saopćenje Poslaniku putem nadahnuća (*ilhama*) ili sna (*menam, ru'ja*), koje je potom Allahov Poslanik, s.a.v.s, izrazio vlastitim riječima. Upravo zbog toga je Kur'an odabraniji, jer njegovo i značenje i riječ potječu od Allaha."

Među kasnijim definicijama ističe se definicija koju podržava i hanefijski pravnik i muhaddis Mulla 'Ali el-Kari (umro 1014. h/1606.) u uvodu svoje zbirke *Četrdeset kudsi hadisa (el-Ehadisul-kudsiyyetu-l-erbe'inijje)*: "Kudsi hadis je hadis koji od Uzvišenog Allaha prenosi Prvak prenosilaca i sunce pouzdanih - neka su na njega najodabraniji blagoslovi i najpotpuniji selami - nekada posredstvom pouzdanog meleka Džibrila, a nekada izravnom Objavom, nadahnućem ili snom; njegova izražajna forma je prepuštena samom Poslaniku, s.a.v.s. On se razlikuje od Časnog Kur'ana i Uzvišenog Furkana po tome što objava Kur'ana teče isključivo posredstvom Vjernog Džibrila, čija riječ je doslovno prenesena iz Čuvane Ploče (*Levh-im-ahfuz*), a zatim je prenesena neosporivim tevaturom preko neprekidnog lanca, iz generacije u generaciju, kroz sva vremena tokom historije. Na osnovu utvrđenog učenjaci izvode sljedeće zaključke: namaz nije ispravan ako se u njemu prouči kudsi hadis; dozvoljeno je džunubu i ženi sa menstruacijom ili nifasom uzimati ili učiti kudsi hadis;

onaj ko ga poriče nije nevjernik-kafir, jer kudsi hadis ne poprima oznaku i pečat nadnaravnosti (*i'džaz*) kao Časni Kur'an."

Sve druge definicije, svejedno nastale ranije ili kasnije, ne izlaze iz okvira dviju navedenih. Međutim, ovdje treba istaknuti da su najznačajniju definiciju ponudili još Husejn Tibi (743./ 1342.), Muhamed Kirmani (786./1384.), komentator *Buharije*, Ibn Hadžer Hejtemi (974./1567.), komentator Nevevijevih *Četrdeset hadisa*, i Muhamed b. 'Allan Sidiki (1057- 1647), komentator Nevevijevog *Rijadu-s-salihina*.

Na tragu ovih definicija jasno se uočava da su učenjaci obratili posebnu pažnju značenju kudsi hadisa, naglašavajući četiri izuzetno važne stvari:

a) Razliku između kudsi hadisa i hadisa; Poslanikov, s.a.v.s., hadis se završava samim Poslanikom, dok se u slučaju kudsi hadisa spominje ime Uzvišenog Allaha, što jasno govori da je Allahov govor. Često se kudsi hadis raspoznaje po upotrebi zamjenice prvog lica, kao npr. u hadisu:

بَاعِبَادِي، إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالَمُوا

"O, Moji robovi, Ja sam sebi zabranio zulum (nepravdu), pa sam ga i vama učinio zabranjenim; zato ne činite zulum jedni drugima!"

Isticanje ovakve razlike ne znači da i sam Poslanikov hadis ne potiče iz Allahove Objave, zbog općeg značenja trećeg ajeta sure En-Nedžm:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ، النجم ٣،

On ne govori po svome hiru.

b) Razliku između Kur'ana i kudsî hadisa; Već je ova razlika pojašnjena u definiciji Mulla 'Ali el-Karija, koja naglašava da je svako slovo Kur'ana dostavljeno onako kako je i objavljeno i preneseno velikim brojem ljudi u neprekidnom lancu prenosilaca (*mutevatir* ili *tevatür*), dok je kudsî hadis najčešće prenesen pojedinačnom predajom (*ahad*), koja kao takva podliježe pravilima kritičkog istraživanja i može se označiti kao *sahih*, *hasen* ili *da'if*, zavisno od uvjeta koje ispunjava.

Vrijedi još napomenuti, a što je u spomenutim definicijama previđeno, da je Kur'an podijeljen na sure i ajeta i da onaj ko ga uči ima za svaki proučeni harf deseterostruku nagradu, da je Svemogući Allah preuzeo na sebe obavezu zaštite Kur'ana od izmjene i krivotvorenja i da ga nije dozvoljeno prenositi, učiti ili citirati po značenju, a što nije slučaj sa kudsî hadisom.

c) U pogledu objašnjenja značenja i riječi kojim je prenesen kudsî hadis učenjaci zastupaju dva stava. Prvi tvrde da su i značenje i stil od Allaha, dokazujući to činjenicom da svaki kudsî hadis potječe od Allaha i da se naziva svetim (*kudsî*), Božijim (*ilahi*) i Gospodarovim (*rabbani*), a uz to skoro svaki započinje zamjenicom prvog lica Ja.

Prema drugom stavu, značenje je izvorno od Allaha, ali su riječi i stil Poslanikovi. Zbog toga stil kudsî hadisa nije nadnaravan i podliježe razlikama u predajama, što je karakteristično za svaku nedoslovnu predaju, predaju prenesenu po značenju.

Međutim, različiti stavovi učenjaka nisu od posebnog značaja kada se uzme u obzir da su saglasni u njegovu porijeklu od Allaha, da stil nije nadnaravnog karaktera (*i'džaz* ili *mu'džiz*), da Allah ne garantira njegovu zaštitu i

autentičnost i da ga nije dozvoljeno u namazu učiti umjesto Kur'ana. Prema tome, sva razlika u stavovima učenjaka svodi se na pitanje da li je kudsi hadis govor objavljen Poslaniku, s.a.v.s., ili su nadahnuće ili san stilizirani njegovim riječima.

d) Jezičke forme kojima se prenosi kudsi hadis: Učenjaci Hadisa prihvataju dvije forme kojima je prenesen kudsi hadis:

1. Prva, ujedno najprihvatljivija forma među generacijama ranijih, klasičnih učenjaka glasi: *"Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenoseći od svoga Gospodara..."*

قال رسول الله، صلى الله عليه وسلم، فيما يرويه عن ربه...

2. Druga forma, koju podržavaju kasniji učenjaci, glasi: *"Uzvišeni Allah kaže, kako od Njega prenosi Allahov (Njegov) Poslanik..."*

قال الله تعالى، فيما رواه عنه رسول الله، صلى الله عليه وسلم...

Međutim, iščitavajući hadiske i zbirke posvećene kudsi hadisu, daju se uočiti još neke forme kojima započinje kudsi hadis i po kojima je prepoznatljiv, kao npr. :

a) *"Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Uzvišeni Allah rekao..."* Ova forma je dosta česta.

قال رسول الله، صلى الله عليه وسلم، قال الله، عز وجل...

b) Ponekada se ne koristi glagol *reći, kazati, govoriti i prenositi*, nego neki drugi oblik iz kojeg se nedvojbeno razumije da slijedi govor Uzvišenog Allaha, kao u prvom hadisu ovoga izbora: *"Kada je Allah stvorio svijet, zapisao je u Knjizi koju On čuva: Moja milost je veća od Moje srdžbe..."*

لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ، كَتَبَ فِي كِتَابِهِ عَلَى نَفْسِهِ، وَهُوَ مَوْضُوعٌ عِنْدَهُ: إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي ...

c) Dogodi se da cio hadis ne bude govor Uzvišenog Allaha, nego samo jedan njegov dio, ali uvodni Poslanikov govor pojašnjava povezanost njegove izreke sa porukom Allaha, kao što je slučaj sa sedmim hadisom: "Allah se divi pastiru koji po vrhovima planina uči ezan i klanja namaz. Tada Uzvišeni Allah kaže: *Pogledajte ovog Mog roba ...*"

يَعْجَبُ رَبُّكَ مِنْ رَاعِي غَنَمٍ فِي رَأْسِ شَطِئَةِ الْجَبَلِ، يُؤَذِّنُ بِالصَّلَاةِ وَيُصَلِّي، فَيَقُولُ اللَّهُ، عَزَّ وَجَلَّ: اَنْظَرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَا ...

d) Uklopljeni dio kudsi hadisa u Poslanikov hadis ne pripisuje se Allahu sasvim jasno, ali se to iz konteksta indirektno zaključuje, kao u dvadesetom hadisu: "Vrata Dženneta se otvaraju svakog ponedjeljka i četvrtka i oprostí se svakom robu koji Allahu ne pripisuje druga, osim čovjeku koji ne govori sa svojim bratom. *Tada se poviče: Sačekajte neće li se ova dvojica pomiriti! ...*"

تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا رَجُلًا كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحَاءٌ، فَيُقَالُ: اَنْظَرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا.

Uprkos upotrebi glagola u pasivu *poviče se*, *biće rečeno* jasno se da zaključiti da slijedi Allahov govor ili govor po (يُقَالُ) Njegovom naređenju, što potvrđuje već korišteni glagol u pasivu *oprostí se*, *biće oprosteno* (يُغْفَرُ), jer samo je Allah taj koji može oprostiti.

Ipak, za sve četiri naznačene forme može se reći da su karakteristične za slučajeve kada cio hadis, od početka do kraja, nije Allahov govor, nego je to samo jednim dijelom,

dok su prve dvije, mnogo korištenije forme upotrebljavane u slučajevima kada je cio tekst hadisa Allahov govor i pouka. No, bez obzira na ukazanu razliku, sve upotrebljavane forme imaju neosporno obilježje svetosti zbog toga što sadrže govor Svevišnjeg Allaha.

Izvori i zbirke kudsi hadisa

Odnos hadiskih učenjaka prema sakupljanju, izučavanju i kolektiranju kudsi hadisa bio je isti kao i odnos prema Hadisu općenito. Iz tog razloga sve pouzdane zbirke predstavljaju jedini izvor iz kojeg se crpi kudsi hadis, s obzirom da dotične zbirke sadrže i ovakvu vrstu hadisa, što zavisi od klasifikacije zbirke, i prepoznatljiv je samo po jezičkoj formi koja je specifična za prenošenje kudsi hadisa.

U ranoj epohi bilježenja i kodifikacije Poslanikove baštine, kudsi hadis nije sabran u posebne zbirke, što je učinjeno mnogo kasnije. Do danas su izdate sljedeće zbirke kudsi hadisa:

1. *Miškatu-l-envar fi ma ruviye 'anillahi subhanehu mine-l-ahbar* od Šejha Muhjuddina b. 'Arebija (638. h/1240.)

مَشْكَاةُ الْاَنْوَارِ فِيمَا رُوِيَ عَنِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى مِنَ الْاَخْبَارِ، لَحْيِ الدِّينِ بْنِ عَرَبِي

U knjizi je sakupljen 101 kudsi hadis. Štampana je u Halepu 1346.h/1927. Najvjerovatnije je da Ibn Hadžer Hejtemi misli na ovu zbirku kada u uvodu svoje zbirke kaže: "Kudsi hadisa ima više od stotinu. Neki su ih sakupili u veću zbirku."

2. *Džem'u-l-dževami' جمع الجوامع* ili *el-Džami'u-l-kebir i el-Džami'u-s-sagir الجامع الصغير* od Dželaluddina Sujutija (911. h/

1505.). Obje zbirke sadrže poglavlje o kudsi hadisu, što je zahtijevao redoslijed navođenja hadisa u zbirkama, gdje su hadisi poredani abecednim redom, što znači da će se tražiti pod harfom qaf ق kojim započinje rečenica *Qalella-hu 'azze ve dželle...* قال الله عَزَّ وَجَلَّ

U zbirci *Džem'u-l-dževami'* uvršteno je 133 hadisa.⁷

3. *El-Ehadisu-l-kudsijjetu-l-erbe'inijje* od Mulla 'Alija el-Qarija (1014. h./1606.) الاحاديث القدسية الأربعينية، للملا علي القاري. Zbirka sadrži četrdeset hadisa po izboru autora. Publicirana je u Istanbulu 1316. h./1898., a potom u Halepu 1346 h/1926.

4. *El-Ithafatu-s-senijje fi-l-ehadisi-l-kudsijje* od 'Abdurre'ufa el-Munavija (1031. h./1622.) الاتحافات السنية في الاحاديث القدسية للمناوي, sadrži 272 kudsi hadisa izložena abecednim slijedom. Publicirana je više puta u Kairu.

5. *El-Ithafatu-s-senijje fil-ehadisi-l-kudsijje* في الاتحافات السنية الاحاديث القدسية لمحمد بن محمود طربزونى od Muhammeda b. Mahmuda Tarabzunija, hanefijskog pravnika koji je živio i umro u Medini (1200. h./1795.). Njegova zbirka se razlikuje od istoimene Munavijeve, iako Tarabzuni priznaje da je koristio djela Sujutija i Munavija u pokušaju da u jednu zbirku prikupi sve kudsi hadise, te je sakupio 863 hadisa, premda sam autor konstatira: "Na osnovu ozbiljne studije može se zaključiti da je broj ove vrste hadisa objektivno još veći."

Uputno je napomenuti da ukupan broj hadisa sadrži i ponovljene hadise prenesene različitim predajama-lancima prenosilaca (*sened, isnad, mn. esanid*) istog ili sličnog sadržaja.

Autorov kriterij pri izboru hadisa ne zadovoljava u potpunosti načela hadiske znanosti, jer je u zbirku uvrstio nekoliko slabih hadisa, pa čak prema nekim stručnim ocjenama i apokrifnih (lažnih) hadisa mada je i sam upozorio na sporne hadise.

Zbirka je dva puta publicirana u Hajderabadu u Indiji, 1323. h./1905. i 1358. h./1939., a potom u Kairu 1387. h./1967.

6. Godine 1389. h./1969. izdata je zbirka u dva sveska pod naslovom *el-Ehadisu-l-kudsijje* الأحاديث القدسية od grupe autora iz komisije za Kur'an i Hadis pri Vrhovnom savjetu za islamska pitanja u Egiptu. U zbirku su uvršteni kudsi hadisi iz šest kanonskih zbirki *el-kutubu-s-sitte* الكتب الستة i Imam-i Malikovog *Muwetta'a* موطأ الإمام مالك.

Ova zbirka, potpuno opravdano, vrijedi kao najkompletnija i najpouzdanija do sada. Sadrži 400 kudsi hadisa ubrajajući eventualne manje različitosti jednog te istog hadisa.

Problematika koju obrađuje kudsi hadis

Pitanja koja tretira kudsi hadis su dosta ograničena, s obzirom na relativno mali broj hadisa ove vrste. Allahov govor kroz kudsi hadis je jedinstven i posebno karakterističan za oblasti u kojima se pojavljuje i pod koje potpada. Na temelju izučavanja pouzdanih predaja kudsi hadisa, problematiku koju naznačuje možemo podvesti pod nekoliko osnovnih tematskih cjelina:

1. Izgradnja i uspostavljanje čvrste i čiste vjere naspram neodrživosti širka i skepticizma, uz nagovještaj Uzviše-

nosti Stvoritelja, atributa Njegovog Savršenstva i Svemoći i neophodnost ispravnog nijjeta i iskrenog usmjerenja samo ka Allahu;

2. Ispravno obavljanje svih ibadeta, farzova ili nafila, kao npr. namaza, zekata, hadža, zikra, uz potpuno predanje i pokornost, skrušenost i traženje Allahove nagrade;

3. Podsticaj na plemenite ljudske osobine, duševne vrline, dobročinstvo, održavanje rodbinskih veza, lijepo ophođenje sa ljudima, naklonost prema pobožnim, naređivanje dobrog i sprječavanje zla;

4. Požrtvovanost na Allahovom putu, prihvatanje Njegove odredbe sa zadovoljstvom i smirenom dušom, žudnja za susretom sa Stvoriteljem, velikodušno žrtvovanje imetka i života iz pokornosti Allahu;

5. Spremnost za Dan obračuna neprestanim učenjem istigfara i teobe, stalnom nadom, približavanjem Allahu kroz dobročinstvo, potpunim vjerovanjem u Njegov sveobuhvatni rahmet koji nadmašuje Njegovu srdžbu i koji je obećan svim ljudima;

Općenito uzevši, može se ustvrditi da ove tematske cjeline rasvjetljavaju duboko značenje Allahove savršenosti, pokornosti samo Njemu, poimanje kada'a i kadera kao bitnog faktora u izgrađivanju vjerovanja, ibadeta i karaktera. Stoga kudsi hadis ne prelazi precizirani tematski krug i ne zalazi u domen pojedinosti Šerijata, propisa međusobnog poslovanja, a čime se bave drugi vjerski izvori, kao što su Kur'an i Hadis.

Jezički stil kudsi hadisa podudara se sa njegovim unutarnjim sadržajem i tematikom, što je izraženo u čestom direktnom obraćanju:

- pozivom Uzvišenog Allaha, prilikom obraćanja Njegovim robovima-stvorenjima;

-munadžatom (razgovorom) između Allaha i ljudi radi upute i duhovnog vodstva;

- obraćanjem na prisnoj relaciji koja produbljuje vezanost čovjeka za njegovog Svevišnjeg Stvoritelja.

Stil kudsi hadisa kroz sve forme komunikacije ima obilježje uzvišenosti, duhovnosti i istančane suptilnosti.

Vjerovatno ova činjenica u potpunosti razjašnjava razloge iz kojih autori djela sa tematikom podsticaja na dobročinstvo i zastrašivanja od nepokornosti (*et-tergib ve-terhib*), pobožnih duhovnih i mističnih vježbi, vrlo često citiraju kudsi hadis.

Nerijetko autori djela ovakve tematike postavljaju suviše tolerantan kriterij što rezultira uvrštavanjem slabih ili apokrifnih (*da'if i mevdu'*) hadisa, iako sami pouzdani i prihvatljivi hadisi udovoljavaju nakani autora.

Ova kratka zbirka

Posljednih godina se dosta ozbiljno i studiozno radilo na ovoj vrsti hadisa, bilo u vidu pravljenja izbora iz najautentičnijih hadiskih zbirki, kao što je već napomenuto, bilo u vidu ponovljenog štampanja već postojećih rasprodanih izdanja, ili priređivanja širih studija o kudsi hadisu, sa akcentom na njegovu kompetentnost i autoritarnost na polju vjere generalno, ili u okviru kudsi hadisa kao vjerskog argumenta, pravovaljanosti propisa koje sadržava, te upute i morala.

Uza sve to, posvećena je pažnja prevodenju pojedinih zbirki kudsî hadisa na strane jezike, da bi ovakva nadahnjujuća materija postala što bliža i pristupačnija muslimanskom čitateljstvu koje većinom ne poznaje arapski jezik.

Prilikom priređivanja i prijevoda ove zbirke, kao i izbora samih hadisa, uvaženo je sljedeće:

- Da zbirka sadrži četrdeset hadisa, slijedeći praksu ranijih autora sličnih zbirki koji su se ograničili na isti broj, pridržavajući se pri tome riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao:

قال رَسُولُ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا مِنْ أَمْرِ دِينِهَا، بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي زُمْرَةِ الْفُقَهَاءِ وَالْعُلَمَاءِ.

“Ko mome ummetu sačuva i prenese četrdeset hadisa koji se tiču vjere, Allah će ga na Sudnjem danu proživjeti sa fakihima (pravnicima) i učenjacima.”⁸

Ovaj izbor ograničenog broja hadisa za čitaoca je lahko štivo koje podstiče na šire izučavanje ovog područja u budućnosti, iako se nastojalo da, uz Allahovu pomoć, ova kratka zbirka sažme osnovnu tematiku koju prožimlje kudsî hadis.

- Preciznost i stručnost pri izboru, što znači da zbirka sadrži isključivo pouzdane hadise, tj. sahih i hasen. Od ukupno četrdeset hadisa trideset i četiri prenose Buhari i Muslim, skupa ili pojedinačno, dok je preostalih šest hadisa preuzeto iz drugih pouzdanih zbirki, sa pravovremenom napomenom da li su sahih ili hasen.

U slučaju da je hadis preuzet iz više izvora, što se primjećuje kod većeg broja hadisa, prvo je naveden izvor čiji

tekst hadisa je doslovno prenesen, potom slijede drugi izvori stavljeni u zagradu.

- Vodio se računa da božansko porijeklo kudsî hadisa bude nedvojbeno, bilo da je riječ o čitavom tekstu hadisa ili samo o njegovom jednom dijelu;

- Da izabrani hadisi budu ilustracija osnovnih problema koje prožima kudsî hadis, kako bi čitalac dokučio generalne ideje, prirodu i poruku upute ove vrste hadisa.

Svih četrdeset hadisa predstavlja, prema redoslijedu, sljedeće oblasti: na samom početku su hadisi o vjerovanju kroz teoriju (*'akaid*), praksu vjere (*'ibadet*), zatim hadisi o moralu i karakteru (*ahlak*), pohvalnim djelima (*fedailu-l-a'mal*), veličini nagrade za žrtvovanje života i imetka u ime Allaha (*istišhad*); prihvatanje i pomirenje sa Allahovom odredbom (*es-sabr 'ala kadaillah*); moljenjem oprosta (*istigfar*), pokajanju od grijeha (*tevbe*); i na kraju su hadisi o obračunu za učinjena djela (*ehadisü jevmi-l-hisab*) i radosne vijesti o Allahovom oprost, rahmetu i zadovoljstvu (*el-bišaratu bi rahmetillahi ve ridvanihi*).

Naša posljednja dova je: *neka je hvala Allahu, Gospodaru svjetova!*

Autori:

Dr. 'Izzuddin Ibrahim i 'Abdulvedud (ranije Denys Johnson Davies)

Ebu Dabi, 1. muharrem 1400. h./ 20. novembar 1979.

S arapskog: *Husejn Omerspahić*

Napomene

1) Ove riječi su aluzija na 45. i 46. ajet iz sure Hud: *I Nuh zamoli Gospodara svoga i reče: Gospodaru moj, sin moj je čeljade moje, a obećanje Tvoje je je zaista istinito, i Ti si od svih mudrih najmudriji! - O Nuhu, on nije čeljade tvoje - rekao je On - jer radi ono što ne valja, zato Me ne moli za ono što ne znaš!*

2) Aluzija na ajet: *Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? - A Allah je Ibrahima uzeo za prijatelja*

(En - Nisa', 125.).

3) *I on uđe u grad neopažen od stanovnika i zateče dvojicu ljudi kako se tuku, jedan iz njegovog naroda a drugi iz neprijateljskog naroda, pa ga u pomoć zovnu onaj iz njegovog naroda protiv neprijatelja, i Musa ga udari šakom i - usmrta. - Ovo je šejtanov posao! - uzviknu - on je, doista , otvoreni neprijatelj koji u zabludu odvodi!*

(El- Kasas, 15.).

4) Tj. onaj kome su presudile kur'anske riječi: *Vječno će u vatri boraviti!* Ova kur'anska tvrdnja u naznaci kazne - naspram vječne nagrade - spomenuta je četrnaest puta, kao npr. u ajetima: *Licemjerima i licemjerkama i nevjernicima Allah prijeti džehennemskom vatrom, u njoj će vječno boraviti!* (Et-Tevbe, 68.); *A onoga koji je Allahu i Poslaniku Njegovu neposlušan sigurno čeka vatra džehennemska, u njoj će vječno ostati* (El-Džinn, 23.).

5) Pojašnjenje i potvrda ovog hadisa navedenim kur'anskim ajetom su riječi Ebu Hurejreta, r.a.

6) Za ovaj pogovor korišten je najpoznatiji komentar *el-Džami'u-s-sağira Fejdu-l-kadir* od Munavija, Bejrut, Daru-l-ma'rife, bez godine izdanja, 4:468-98, broj hadisa 6.006-71.

7) *Džem'u-l-dževami'*, Kairo, 1978, 2:594.

8) Svi veliki autoriteti hadiske nauke jednoglasno ocjenjuju ovaj hadis kao slabi (*da'if*). Prema Ibn 'Asakiru, i pored toga što je prenesen

putem nekoliko seneda: "Svi su senedi sporni, tako da ni jedan ne doseže stepen prihvatljivosti, iako ovi senedi jedan drugog osnažuju i podržavaju, među kojima je, i pored slabosti, najprihvatljiviji sened Mu'aza r.a."

Ibn Hadžer konstatira da se ovaj hadis "prenosi od trinaest ashaba, r.a.,. Nakon što sam prikupio i kritici podvrgao sve senede, utvrdio sam da se u svakom senedu nalazi mahana koja je direktni uzrok njegove slabosti." Opširnije vidi: *Fejdu-l-kadir*, Munavi, 6:119, br .8.636-7.

SADRŽAJ

	<i>strana</i>
Predgovor	5
لَمَّا قَضَىٰ اللَّهُ الْخَلْقَ	
Kada je Allah stvorio svijet	11
كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ	
Čovjek Me poriče	11
أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ وَكَافِرٌ	
Moji robovi su osvanuli kao vjernici i kao nevjernici	12
يَسُبُّ بُنَاؤُا آدَمَ الدَّهْرَ	
Ljudi psuju vrijeme	13
أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ	
Ja sam sebi dovoljan	14
إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ عَلَيْهِ	
Prvo će biti presuđeno čovjeku koji je poginuo kao šehid	15
يَعْجَبُ رَبُّكَ مِنْ رَاعِي غَنَمٍ	
Allah se divi pastiru koji	16
مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأَمِّ الْقُرْآنِ	
Ko u namazu ne prouči Fatihu	17

إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ عَلَيْهِ الْعَبْدُ

Namaz je prvo za što će čovjek odgovarati 18

الصَّوْمُ لِي

Post je Moj i Ja za njega nagrađujem 19

انْفِقْ يَا ابْنَ آدَمَ

Čovječe, udjeljuj imetak 20

حُوسِبَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ

Jednom bogatom čovjeku obračunavana su djela 20

فَجَاءَهُ رَجُلَانِ، أَحَدُهُمَا يَشْكُو الْعِيْلَةَ

Bio sam kod Poslanika a.s.

kada dođoše dva čovjeka 21

إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى مَلَائِكَةً

Uzvišeni Allah je odredio meleke koji putuju 22

أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي

Ja sam tamo gdje Moj rob zamisli 24

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَنَاتِ

Uzvišeni Allah je odredio šta je dobro, a šta je zlo 25

يَا عَبْدَايَ إِنِّي حَرَّمْتُ الظَّلْمَ عَلَى نَفْسِي

Robovi Moji, ja sam Sebi zabranio nasilje 26

يَا ابْنَ آدَمَ، مَرِضْتُ فَلَمْ تُعِدْنِي

Čovječe, razbolio sam se, a ti me nisi obišao 28

الْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي

Ponos je Moja odjeća 29

تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ

Vrata Dženneta se otvaraju 30

ثَلَاثَةٌ اَنَا خَصْمُهُمْ

Ja ću na Sudnjem danu biti protivnik

trojici ljudi 30

لَا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ نَفْسَهُ

Neka niko sam sebe ne ponižava 31

أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلَالِي

Gdje su oni što su se voljeli u Moje ime 32

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا

Kada Allah zavoli nekog Svog roba 32

مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا

Objavio sam rat onome ko bude neprijatelj

Mome prijatelju 33

إِنَّ أَغْبَطَ أَوْلِيَائِي عِنْدِي

Najpredaniji Moj rob je siromašni mu'min 34

أَرْوَاهُمْ فِي جَوْفِ طَيْرٍ خَضِرٍ

Njihove duše se u utrobama zelenih ptica 35

كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ

U narodu prije vas bio je jedan čovjek najamnik 36

مَا لِعِبْدِي الْمُؤْمِنِ عِنْدِي جَزَاءٌ

Džennet je jedina nagrada Mome robu kada 37

إِذَا أَحَبَّ عَبْدِي لِقَائِي

Kada Moj rob voli susret sa Mnom	37
مَنْ ذَا الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ	
Ko je taj što se Mojim imenom zaklinje	39
أَسْرَفَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ	
Jedan čovjek se ogriješio prema sebi	39
أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا	
Čovjek učini grijeh pa zamoli	40
يَا أَبْنَى آدَمَ إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي	
Čovječe, opraštaću ti grijehe	41
يَسْأَلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى	
Kada preostane zadnja trećina noći	42
لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا	
Kada bi neko tražio šefa'at kod našeg Gospodara	43
أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ	
Mojim dobrim robovima sam pripremio	46
لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ	
Kada je Allah stvorio Džennet i Džehennem	48
إِخْتَجَتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ	
Prepirali su se Džennet i Džehennem	48
إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لَأَهْلَ الْجَنَّةِ	
Allah će reći stanovnicima Dženneta	49
Pogovor	51
Napomene	66